

Hvordan kan barnehagelæreren møte barnet i leken for å bygge relasjoner?

En kvalitativ undersøkelse om lek og relasjoner mellom ansatte og barn

«Det er noe med de gode stundene med barnet, der man har det artig i lag og flirer i lag.»

- informant fra intervju

Marthe Bragstad
kandidatnummer: 34

Bacheloroppgave
BDBAC4900

Trondheim, april-2023

Forord

Nå er fire år på DMMH kommet til veis ende, og for noen år det har vært. Det er ett menneske jeg spesielt vil takke, og det er Sissel Takk for alle stunder fylt med latter, fortvilelse og gode samtaler, og takk for alle nye sider du har vist meg av livet!

Jeg vil også takke min kjære, Jon, som har syntes dette har vært like slitsomt som meg til tider, men som har holdt ut. Du er ekte kjærighet! Jeg vil også takke mine to barn, Ellinor og Magnus som har måttet holdt ut med skrivingen min og alle turene til skolen; nå er mamma endelig ferdig.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
.....	2
1. Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling	4
1.2 Oppgavens oppbygning.....	5
2. Teoretisk forankring	6
2.1 Sensitiv og trygg voksen	6
2.2 Profesjonell leker.....	8
2.3 Tid og tilgjengelighet	8
2.4 Donald Winnicott – “det tredje rommet».....	9
2.5 Å se etter barnets kompetanse	10
2.6 Boltrelek.....	11
2.7 Rolleleken.....	12
3. Metode	13
3.1 Valg av metode.....	13
3.2 Planlegging av datainnsamling.....	14
3.3 Valg av informanter	15
3.4 Gjennomføring av intervju	15
3.6 Analyse.....	16
3.6 Etske hensyn.....	17
3.7 Kvalitetsvurdering	17
4. Funn og drøfting	18
4.5 Sensitiv og trygg voksen i lek	18
4.7 Profesjonell leker.....	20
4.1 Å se barnets kompetanse i lek	21
4.2 Barnehagelæreren deltagelse i boltrelek	24
4.3 Barnehagelæreren deltagelse i rollelek	26
4.5 Tid og tilgjengelighet i møtet med barns lek.....	27
5. Konklusjon og avslutning	28
6. Referanser	31
7. Vedlegg	33
7.1 Samtykkeskjema.....	33
7.2 Intervjuguide	38

1. Innledning

Jeg har blitt interessert i barns lek fordi jeg har blitt kjent med så mange barn gjennom å være i leken med dem. Leken syns jeg er fascinerende fordi den er så kompleks, men har gjennom årene funnet gleden av å være sammen med barna i deres lek, og få være med i deres fantasier.

For meg er det viktig å være en voksen som barna kjenner de kan stole på. Jeg kjenner selv at jeg åpner meg mest for dem jeg føler meg trygg på, og sånn er det nok også for barna å. Derfor må barna få kjenne på betingelsesløs trygghet fra oss voksne når vi er sammen. Alle har forskjellige behov å bli møtt på i leken, derfor syns jeg hvordan vi møter barnet i leken er et spennende tema.

Som snart nyutdannet barnehagelærer kommer jeg til å treffe mange nye barn, som jeg må skape gode relasjoner med, for å klare å skape tillitt til at de føler at jeg er en voksen som vil det beste for dem. Å ha et grunnlag med gode relasjoner i bunn vil gjøre barnet mer mottakelig for å opprettholde gode relasjoner med andre og vil gi barnet følelsen av at det er verdifullt. Det vil være med å styrke barnets identitet, og barnet vil være mer mottagelig for læring og relasjonsbygging som skjer i barnehagen, og videre ut i livet.

1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling

Rammeplan for barnehagens oppgaver og innhold (2017) sier at personalet har et ansvar for å aktivt legge til rette for omsorgsrelasjoner mellom personalet og barn (kunnskapsdepartementet, 2017). Alle voksne i barnehagen har et pålagt ansvar for å legge til rette for gode relasjoner med barna. I denne oppgaven vil jeg undersøke hvordan barnehagelæreren kan legge til rette for slike omsorgsfulle relasjoner mellom barn og voksen gjennom møte med barns egen lek.

Alle ansatte skal skape gode relasjoner i barnehagen, men i denne oppgaven velger jeg å fokusere på barnehagelærerens rolle siden det er mitt utdanningsløp. Jeg velger å avgrense oppgaven ved å holde fokus på barnets egen initierte lek, fordi det er den leken jeg opplever

som kjernen i barnehagehverdagen. Det er der barnehagelæreren har store muligheter til å lære å kjenne barnet best.

Derfor ble problemstillingen i denne oppgaven:

«Hvordan kan barnehagelæreren møte barnet i leken for å bygge relasjoner?»

1.2 Oppgavens oppbygning

Videre i kapittel 2 vil jeg ta for meg forskjellige teoretiske perspektiver som kan være med å belyse min problemstilling. Der vil jeg gå nærmere inn på teorien som mine funn har blitt drøftet ut fra. I kapittel 3 vil jeg vise framgangen i hvordan jeg startet med å lage meg en problemstilling, hvilken metode jeg valgte å ta i bruk og helt til jeg satte i gang med analyse av funnene mine. I kapittel 4 vil jeg legge frem mine funn og samtidig drøfte disse opp mot teorien som jeg har valgt ut. Til slutt vil jeg svare på problemstillingen og komme med en konklusjon og avslutning.

2. Teoretisk forankring

Her vil jeg presentere teori jeg mener kan være aktuell for å belyse min problemstilling. Teorien som framsettes her vil være kunnskapsbasen for oppgaven, og vil være med i drøftingen etterpå (Sando, 2022, s. 87).

I denne oppgaven har jeg fokus på voksenrollen i møte med barnets lek, derfor vil det være hoved essensen i teoriforankringen. Jeg er klar over at det finnes mer teori som jeg kunne ha tatt med for å svare på problemstillingen, men på grunn av oppgavens omfang, falt det på dette utvalget. Ikke all teori blir brukt videre i oppgaven, da noe er tatt med for å gi leseren en forforståelse før drøftingen.

2.1 Sensitiv og trygg voksen

I barnehagen er det viktig at vi møter barna i lek med å være en sensitiv og trygg voksen. En sensitiv voksen må hjelpe barnet å bli trygg og se hvilke behov hvert enkelt barn har (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2021, s.23) Barnehagelæreren må være lydhør ovenfor barnet, og det kommer etter vi har brukt litt tid på å observere barnet og leken, dette kalles å vise pedagogisk takt (Øksnes og Sundal, 2020, s. 98). Øksnes og Sundal (2020) skriver videre at når barnehagelæreren viser pedagogisk takt i barnets lek, vil det ha en stor innvirkning i relasjonsbyggingen (Øksnes og Sundal, 2020, s. 100).

Barnehagelæreren kan møte barnet i lek med å skape gledeopplevelser. Opplevelser fylt med glede binder barn og voksne sammen. Når barnet får dele gode opplevelser med voksne vil det gjøre barnet mer mottagelig for læring og trygghet. Skaper den voksne gode opplevelser sammen med barnet, vil barnet høre lettere etter når barnehagelæreren ønsker å gjennomføre noe på avdelingen (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2021, s. 28).

Utrygge barn mangler en god forbindelse med sine omsorgsgivere der barnet opplever å bli avvist i følelsene sine. Barnehagelæreren må være observant på barns signaler, for barnet kan sende motsatt signal til barnehagelæreren enn hva det egentlig trenger. Barnehagelæreren må

prøve å forstå hva som ligger bak med å være en sensitiv og tålmodig voksen i møte med barnet (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2021, s. 69 og 71).

Trygghet oppstår når barnehagelæreren klarer å forstå barnet og tar det på alvor. Når barnehagelæreren er nær barnet i leken så vil barnet kjenne på en ro, og når barnet føler seg forstått vil barnet føle seg trygg (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2021, s. 24).

For å være nær barna bør en aktiv barnehagelærer sitte på gulvet for å komme på barnas høyde og blikk slik at det blir lettere å ta imot de initiativene barna sender, og det blir lettere å være oppmerksom på hva som foregår mellom barna (Wolf, 2021, s. 85). Blir barnehagelæreren for passiv kan barnehagelæreren gå glipp av viktige samspill og øyeblikk som kan svekke relasjonen mellom barn og voksen (Öhman, 2012, s. 240 og 241).

Å være sensitiv mot barnet i lek, beskriver Öhman (2012), som at barnehagelæreren må være nær barnet, og klare å svare på barns lekesignaler og uttrykk (Öhman, 2012, s. 241).

Barnehagelæreren må møte barnet på deres nivå, og tone seg inn på barnet og prøve å tolke hva de uttrykker. Hvordan barnet uttrykker seg i barnehagen er barnets måte å fortelle de voksne hvordan de har det. Når barnehagelæreren er sensitivt påkoblet, kan barnehagelæreren lese hvordan barnet føler seg, og tune sitt eget samspill med barnet inn deretter.

Barnehagelæreren kan lese barnets uttrykk og synkroniserer seg inn mot de følelsene.

Inntoningen barnehagelæreren gjør vil være ut fra hvilke følelser den tolker at barnet har. Da viser barnehagelæreren en anerkjennende holdning, og barnehagelæreren kan hjelpe barnet med å sette ord følelsene (Schibbye og Løvlie, 2018, s. 50).

Sammen med barnet må vi reflektere over egen væremåte slik at vi ikke feilvurderer barnas følelser, men tar oss tid til å forstå dem (Wolf, 2021, s. 81-82). Barn som får være sammen med voksne som leser deres behov vil føle trygghet rundt dem (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2021, s. 16).

Når barnehagelæreren møter barnet med å være sensitiv kan det oppstå små delingsøyeblikk som kan skape tilknytning mellom barnet og barnehagelæreren, men det krever at barnehagelæreren er påkoblet barnas uttrykk og innslag. Små delingsøyeblikk der det foregår anerkjennelse og deling av følelser vil være med å styrke relasjon mellom barn og voksen. Dette krever at barnehagelæreren er ekte i møtet med barnet og at den voksne har innsikt i sitt eget bidrag i samspillet (Schibbye og Løvlie, 2018, s.24- 25).

2.2 Profesjonell leker

For å være en profesjonell leker i barnehagen bør barnehagelæreren sitte med kompetanse om leken som et komplekst fenomen og en profesjonell leker må føle seg trygg i seg selv i møte med barnet (Melaas, 2015, s. 42 og 47). Birgitte Fjørtoft (2020) sier at som profesjonell yrkesutøver må vi finne frem lekenheten i oss, samtidig som vi skal kombinere det med å sikre en trygg hverdag for barnet. Hvis barnehagelæreren deltar i barnas lek vil det skape en fortrolighet mellom barnet og barnehagelæreren, som kan bidra til at barna ønsker å være med på det barnehagelæreren vil, men da må barnehagelæreren være til stede og delta i leken. Barnet merker om barnehagelæreren tenker på andre ting og når barna fanger opp dette så kan de trekke seg unna eller vende leken sin inn mot hverandre (Fjørtoft, 2020, s. 21-23).

Öhman (2012) skriver at det også har vært forsket på barnehagelæreres inngripen i barns lek. Hun trekker fram Pape (2001) sin forskning om at når det er god lek mellom barna, skal de få leke uavbrutt, men at barnehagelæreren må være nær og tilstedeværende for barna. Blir barnehagelæreren for pågående i leken blir barnas naturlige lekeprosess forstyrret. Men Öhman (2012) trekker også inn Åm (1996) sitt perspektiv, at ansatte som deltar i barnas lek vil være med å skape jevnbyrdige relasjoner mellom barn og voksen. Derfor er det viktig at vi tar vår rolle som profesjonell leker på alvor, som også innebærer at barnehagelæreren klarer å justere seg ut ifra hvilke lekeroller den ser barnet trenger å bli møtt i. Noen lekeroller Öhman (2012) har nevnt er å være observatør, rekvisitør, medlekende og lekeleder (Öhman, 2012, s. 241 og 244-245)

2.3 Tid og tilgjengelighet

I barnekonvensjonen for barns rettigheter, artikkel 31, står det: «*Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek*» (barnekonvensjonen, 1989, art.31). Dette viser til at barns lek skal bli prioritert i hverdagen til barna i barnehagen. Barnas lek er truet på grunn av tanken om at barna skal lære noe gjennom det de gjør. At leken blir sett på som et pedagogisk hjelpemiddel (Øksnes og Sundal, 2018, s. 27). Derimot påpeker Öhman (2012) at barnehagelæreren må legge til rette for at barna skal få ha god tid til å leke og fordype seg i det de er interessert i, og at de skal få leke seg ferdig. Da blir det et godt lekeklima på avdelingen, som synliggjør at de voksne respekterer leken (Öhman, 2012, s. 243).

Å få tid til å være en del av et sosialt fellesskap med andre voksne og barn i lek vil være med å gi barnet en god selvoppfatning av seg selv, barnet vil føle at det betyr noe og har en verdi for andre (Mælan og Drugli, 2022, s. 39).

Fjørtoft (2020) er kritisk til at planlagte, fastsatte aktiviteter kan være med å begrense hvor mye tid barn får lov til å leke i barnehagen. Hun er også kritisk til at ansatte ikke har tid til å gå inn i leken på grunn av at det skjer så mye annet som den barnehagelæreren må ta stilling til, som blant annet pauseavvikling, behov for trøst, møter og plantid (Fjørtoft, 2020, s. 24).

Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2021) skriver at barna merker om barnehagelæreren er tilgjengelig på avdeling eller ikke. Er barnehagelæreren utilgjengelig, vil barnet velge noen andre når det trenger trøst eller har andre behov det må få dekt. Dette kan også gjelde behovet for å ha med den voksne i leken. Barna velger de som er interessert i dem, og som prøver å forstå deres behov. Er barnehagelæreren tilgjengelig velger barnet å komme tilbake (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2021, s. 33).

2.4 Donald Winnicott – «det tredje rommet»

Donald Winnicott (1896-1971) var en britisk barnelege og psykoanalytiker, og skapte begrepet «det tredje rom». Der lekeverdener møtes, og skapes mellom barn og voksne. For at dette rommet skal åpne må den voksne være sensitiv i sine lekende samspill med barnet, og sitte med kunnskap om lek og relasjoner i møtet med barn. Barnet har et indre liv, i seg selv, og et ytre liv. Det indre livet er deres erfaringer som de sitter med og det ytre er barnets omgivelser. Imellom der oppstår «det tredje rommet», som er det rommet barnet opplever glede i, gjennom å leke. Etter hvert når barnet utvikles og gjennom samspillerfaringer vil barnet oppleve at dette er et rom det kan dele med andre (Öhman, 2012, s. 46-47).

Öhman skriver at gjennom å leke med barnet i barnehagen, kan barnehagelæreren få gå inn i dette rommet sammen med barnet som vil utvikles til å bli en positiv felles lekeverden. Dette blir et mellomrom som kan oppstå når barnet og barnehagelæreren retter fokus mot noe felles, der det er åpent for gode samspill og dialoger. Da oppstår det «tredje rommet». Hvis barnehagelæreren blir for styrende og kontrollerende i det mellomrommet, kan leken gå i oppløsning (Öhman, 2012, s. 125). Et slikt «felles tredje», der barnehagelæreren klarer å være bevisst over sitt eget samspill, vil være et grunnlag for gode, jevnbyrdige, relasjoner (Wolf, 2021, s. 41-42).

2.5 Å se etter barnets kompetanse

Barnehagelærerens grunnsyn beskriver Wolf (2021) som et indre kompass som viser retningen mot våre handlinger vi velger å ta i hverdagen. Hvilket syn barnehagelæreren har på barnet kommer fra det indre kompasset (Wolf, 2021, s. 71). Dette synet oppstår ut fra vår kunnskap vi erverver oss gjennom utdanning, praksis og egen barndom (Lillemyr, 2021, s. 17).

Ifølge Hennem og Østrem (2021) handler synet på barn som et subjekt, om å la barn være barn. Det handler om å ta deres barndom på alvor og la de hengi seg i det de selv mener er meningsfullt i livet deres, uten at det skal ha noen form for nytteverdi (Hennem og Østrem, 2021, s. 94). Leken i seg selv er viktigst for barnet. Å se på barn som et subjekt handler om å vise barnet tillitt til at det skal få være som det er og at samspillet er preget av gjensidighet (Drugli, 2018, s. 231).

Å møte barn som et subjekt vil skape rom for gode samspill og relasjoner, men når barnet blir sett på som et objekt der «voksne vet best» vil det bli lagt lite rom for gode samspill mellom barn og voksen (Wolf, 2021, s. 71- 72). Dette har med hvordan holdninger barnehagelæreren har i synet på barnet. Ser barnehagelæreren på barna som *human beings*, der barnet er akkurat nå, eller ser barnehagelæreren på barnet som *human becomings*, som noe det skal utvikle seg til å bli (Wolf, 2021, s. 73). Barns kompetanse beskriver Wolf (2021) som deres potensiale, den kunnskapen og erfaringene de sitter med, uavhengig av hverandre. Alle barn opplever ulike situasjoner forskjellig, og alle har forskjellige behov (Wolf, 2021, s. 74).

Synet på barnet er med å legge til rette for hvordan barnehagelæreren formidler til barna. En undervisningstone vil preges av at barnehagelæreren legger vekt på å forklare til barnet og gi instruksjoner, der barnet blir den lyttende og barnehagelæreren står for dialogen. Derimot vil utvekslingstonen preges av at barnehagelæreren og barnet utveksler erfaringer, oppdagelser og meninger, der begge parter blir aktive og likeverdige i dialogspillet (Palludan (2005): Hennem og Østrem, 2016, s. 42).

Å se barn som subjekt betyr å se på barna som likeverdige mennesker. Barna har egne meninger som vi må ta på alvor. Forholdet mellom barn og voksen er asymmetrisk fordi voksne sitter med mer kunnskap og erfaringer enn barna. Det gjør at de voksne har mer makt og sitter i en maktposisjon. Denne kunnskapen bør de voksne forvalte på en god måte, og

være åpen om sine hensikter til barna slik at de får være med å medvirke i sin hverdag. Er barnehagelæreren åpen om dette vil det være med å forme et subjekt-subjekt-forhold mellom voksen og barn, der maktforholdet blir jevnere (Hennum og Østrem, 2021, s. 92 og 93).

Barnet er avhengig av den voksne, men for å skape en gjensidig relasjon med et barn må barnehagelæreren la barna bruke tid på det de selv syns er meningsfullt (Hennum og Østrem, 2021, s. 92 og 93). Hammer (2017) skriver at når barn er i «play», i leken, skaper barna rammer der de er herre over leken og hva som foregår imellom dem (Hammer, 2017, s.29).

Ser barnehagelæreren på barn som et objekt, kan det gi konsekvenser for hvordan barna leker og deres opplevelse av å høre til i et fellesskap. Barnehagelæreren kan gi barna valg, men det er fortsatt barnehagelæreren som setter rammene. Er dette regelen i stedet for unntaket vil barna føle at de er med i et *pliktløp*, når de skal delta i barnehagelærerens aktiviteter, og følelsen av fellesskap kan utebli (Greve, 2018, s. 395).

2.6 Boltrelek

Boltrelek er en kroppslig aktivitet der barna kan få kjenne på kroppslig nærkontakt med andre barn, der barnehagelæreren kan delta for å skape trygghet blant barna (Hagen og Sandseter, 2018, s. 341). Moser og Storli (2018) beskriver boltreleken som en fysisk atferd hvor det kan foregå bryting, hopping og skyving blant to eller flere barn (Moser og Storli, 2018, s. 136). Kibsgaard og Sandseter (2018) skriver at det handler om barnehagelærerens innstilling til fysisk lek, om hvordan det blir lagt til rette for boltreleken på avdeling i barnehagen (Kibsgaard og Sandseter, 2018, s. 71). Öhman påpeker at boltrelek skjer i sosiale sammenhenger og sammen med barnehagelæreren kan barna få en bekreftelse av tilhørighet gjennom fysisk lek (Öhman, 2012, s. 205).

I boltrelek uttrykker barna seg med kroppen. De trenger ikke nødvendigvis å ha språket, så barnehagelæreren bør være oppmerksom på hvilke signaler de sender ut gjennom å se på deres bevegelser og uttrykksformer (Wolf, 2021, s. 86). Barna *gjør* gjennom å være kroppslige, og gjennom det skapes det fellesskap (Løkken (2000): Berg og Kippe, 2006).

Søbestad (2018) trekker frem Løkken (2000) sin forskning om gruppeglede som en del av barns humoropplevelse i den kroppslige leken, og trekker frem betegnelsen «flirekonsert». Dette beskrives som en opplevelse som er full av fysisk aktivitet, latter og høye stemmer (Løkken (2000): Søbestad, 2018, s. 189).

2.7 Rollelek

Barns rollelek i barnehagen kan handle mye om deres egne erfaringer og eget hverdagsliv, både på godt og vondt. Det er «på liksom» og fordi de er i andre roller, kan det skape en avstand til seg selv og fortsatt har deltagerne kontroll på situasjonen (Ruud, 2012, s. 55). Ruud (2012) skriver at når barnehagelæreren deltar i barnets lek kan barnehagelæreren få innblikk i hvordan barnet ha det (Ruud, 2012, s. 96).

I rolleleken går barnet og barnehagelæreren inn i en rolle, og barn velger ofte rollene ut fra kjente, stereotypiske karakterer fra eget liv, eller fra andre arenaer som barna er opptatte av (Öhman, 2012, s. 134 og 135). Ellen Birgitte Ruud (2012) forteller ut fra sine erfaringer at ansatte i barnehagen godt kan være med å tøyse og tulle med barna i deres lek. Det å gå i rolle og gjøre uventede ting sammen med barn, og ha det gøy sammen, kan skape fortrolighet som kan gjøre det lettere for barnet å stole på den voksne. At barn og voksen leker sammen om noe de begge synes er artig, vil skape fellesopplevelser (Ruud, 2012, s. 74).

Øksnes og Sundal (2020) hevder at utkleddningsklær på avdelingen kan være med å bidra å skape liv i rolleleken. De hevder at de morsomste barna vet er når voksne kler seg ut, og det å kle seg selv ut, og gå inn i ulike roller (Øksnes og Sundal, 2020, s. 103). Når barnehagelæreren går inn i en rolle så åpner hun for å slippe opp kontrollen og lar barna medvirke i det som skal skje. Barnehagelæreren må justere seg ut fra hvilken rolle barnehagelæreren skal ta i leken. Barnet kan ha hovedrollen, samtidig som barnehagelæreren kan ta en litt mindre rolle, og justere seg ut fra hva barnet ønsker (Ruud, 2012, s. 68). Birgitte Fjørtoft (2020) skriver at ved å hekte seg på barnet i leken, så vil det være med å skape kontakt mellom barn og den voksne (Fjørtoft, 2020, s. 53).

Barnehagelæreren kan hengi seg i leken ut fra deres innspill, og slik skape et godt samspill mellom seg selv og barna (Kibsgaard, 2019, s. 87). I rollelek skapes det øyekontakt mellom deltagerne, og det oppstår både smil og spontane latterstunder (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2021, s. 55).

Når barnehagelæreren og barnet samles seg om «det tredje» trår de inn i en felles lekeverden. Barnehagelæreren tar utgangspunkt i noe barn kjenner til, inviterer barnet inn og veileder barnet i at dette er lek, og støtter barnet i leken. Når barnehagelæreren støtter barnet i lek og samspill, går de inn i en felles verden. I den verdenen kan alt skje, og leken kan gå i alle retninger. Det kan være starten på en rollelek mellom barnet og barnehagelæreren. Her kan

felles indre bilder i leken være samlende (Öhman, 2012, s. 124). I leken kan barnet og voksne dele sine fantasier og forestillinger, og skape sin egen verden. Öhman (2012) skriver at rolleleken kan bli relasjonell når barn leker ut en fantasi de har til felles (Öhman, 2012, s. 134). Gjertviksten og Gärtner (2019) skriver at rollelek kan skape magiske møter mellom barn og voksne, og barna samler seg nye erfaringer de kan ta med seg videre i leken (Gjertviksten og Gärtner, 2019, s. 29).

3. Metode

Bergsland og Jæger (2022) beskriver metode som en framgangsmåte eller teknikk for å finne svar på ulike typer spørsmål. Gjennom å velge seg en metode kan man få svar på noe man forsker på. (Bergsland og Jæger, 2022, s. 28). Her vil jeg presentere mitt valg av metode, legge frem hvordan datainnsamlingen ble gjort, valg av informanter og hvordan metoden ble gjennomført.

3.1 Valg av metode

I en forskningsoppgave som denne bacheloren er, finnes det to metoder som ville vært mulig for meg å bruke. Kvantitativ metode er en av metodene, som befatter seg rundt det som er målbart. Slike undersøkelser blir fremstilt gjennom bruk av statistikker, tall, tabeller og grafer, blant annet. Ved å bruke en slik metode blir det brukt enheter som er et større utvalg av mennesker, i for eksempel en spørreundersøkelse (Bergsland og Jæger, 2022, s. 30-31).

Metoden som ble valgt i denne oppgaven har en kvalitativ tilnærming, der ønsket er å fordype meg i problemstilling om lek og relasjonsbygging. Intervju er en metode for å få kjennskap til hvordan informantene opplever sine omgivelser (Thagaard, 2018, s. 53). Sammen med

informantene kan jeg oppnå og utvikle kunnskap om et sosialt fenomen (Thagaard, 2018, s. 11). Jeg valgte å bruke kvalitative forskningsintervjuer fordi en slik samtale kan gi god innsikt i intervjupersonens erfaringer, og hva de tenker og føler om temaet (Thalgaard, 2018, s. 12). For å finne ut hvordan barnehagelæreren kan bruke lek som relasjonsbygging med barn, ble det naturlig å intervju barnehagelærere om deres erfaringer innenfor de temaene. Observasjon hadde også vært en kvalitativ metode for å få direkte innsyn i barnehagens praksis (Bergsland og Jæger, 2022, s. 35), men i denne oppgaven ble intervju-metoden prioritert for å ikke gjøre oppgaven for omgående. Formålet var å ha en delvis strukturert tilnærming til forskningsintervjuene der jeg på forhånd hadde skrevet en intervjuguide med fastsatte spørsmål. Spørsmålene er satt, men jeg vil følge med på det informantene forteller, og være fleksibel i rekkefølgen spørsmålene kommer (Thagaard, 2018, s. 91).

3.2 Planlegging av datainnsamling

En intervjuguide skal bestå av spørsmål som er relevant for de temaene problemstillingen består av (Bergsland og Jæger, 2022, s. 34). For å få gode svar er det viktig å stille åpne spørsmål, som gir informantene mulighet til å fortelle om sine erfaringer og synspunkter (Thagaard, 2018, s.97). Det som var utfordrende var å klare å formulere gode spørsmål som kunne gi svar på problemstillingen og at de ikke ble for generelle, men som ga informantene mulighet til å fortelle om sine erfaringer om tematikken. Ledende spørsmål kan stille informantene i en vanskelig situasjon der informantene må enten si seg enig eller uenig, og jeg kan risikere å ikke få utdypende svar og refleksjoner (Thagaard, 2018, s. 97).

Jeg valgte å dele intervjuguiden der en del besto av spørsmål om barnas lek, der jeg kunne få innblikk i barnehagelærerens erfaringer og kunnskaper om leken. Den andre delen av intervjuguiden besto av spørsmål om relasjoner og relasjonsbygging. Mitt mål var å ha gode spørsmål om temaene som ville gi svar på problemstillingen, og spørsmål som ville være med å bidra til at informantene kunne komme med utdypende svar (Bergsland og Jæger, 2022, s. 33).

Informantene kontaktet jeg gjennom å sende epost der jeg fortalte om formålet med oppgaven, og om de ønsket å stille til intervju. Jeg informerte om NSD og informantenes rettigheter gjennom skriveprosessen. Jeg skulle bruke lydopptaker, og det regnes som

personopplysning, derfor måtte jeg melde det inn til NSD, slik at reglene for personvern ble opprettholdt (Bergsland og Jæger, 2022, s. 49).

Når informantene hadde fått vurdert om de ville delta og takket ja, sendte jeg intervjuguiden på forhånd, slik at de fikk tid til å forberede seg. Samtykkeskjema ble også sendt med slik at de fikk lese over hvilke rettigheter de har og mer inngående informasjon om formålet med oppgaven. Sammen med informantene avtalte jeg dato, tid og sted for intervjuene. Det var opp til informanten om intervjuet skulle foregå i arbeidstid eller på kveldstid, og hvor de ønsket å gjennomføre det. Det var på grunn av at det kanskje ble lettere og tryggere for informantene å takke ja til å delta.

3.3 Valg av informanter

Når forskeren skal velge ut informanter til oppgaven bør forskeren ta et strategisk utvalg med personer forskeren mener sitter med riktig kvalifikasjoner og kompetanse på problemstillingen (Thagaard, 2018, s. 54) To av informantene jobbet som pedagogisk leder på småbarn og en informant jobbet på stor-barn. Alle informantene hadde erfaring med å jobbe med ulike aldersgrupper. Jeg kunne også valgt å intervju ansatte i andre stillinger i barnehagen for å få flere synsvinkler, men siden det er barnehagelærer jeg holder på med å utdanne meg til, ble det den profesjonen jeg ville forske på i denne oppgaven. Informant 1 og 3 hadde jeg allerede litt kjennskap til fra tidligere, men informant 2 var ukjent.

3.4 Gjennomføring av intervju

Informant 1 hadde jeg snakket en del med tidligere så vi klarte fort å etablere en atmosfære hvor vi følte oss trygg på hverandre, og jeg opplevde at informanten følte at hun kunne snakke fritt om sine erfaringer gjennom sin hverdag i barnehagen (Bergsland og Jæger, 2013, s. 34). De erfaringene informantene kom med gjenspeilte hendelser de har opplevd i hverdagen sin (Thagaard, 2018, s. 89). Dette ble en åpen samtale mellom forsker og informant der også jeg kom med innspill og andre spørsmål som var med å drive samtalen fremover. Dette ble et aktivt intervju, der både forsker og informant samarbeidet om å utvikle forståelse og mening omkring informantens erfaringer (Thagaard, 2018, s. 89).

Informant 2 hadde jeg ikke kjennskap til på forhånd, så da ble det viktig å etablere en god kontakt slik at informanten ønsket å dele av sin erfaring (Thagaard, 2018, s. 99). Jeg opplevde at informanten fortalte mye som var relevant til min intervjuguide, så jeg stilte spørsmålene i en fleksibel rekkefølge (Thagaard, 2018, s. 101). Siden spørsmålene ikke ble stilt i rekkefølge og det ble stilt oppfølgingsspørsmål om andre temaer som ble tatt opp, kunne det bli utfordrende å sammenligne svar med de to andre intervjuene. Dette må jeg ta i betraktning når jeg skal gjennomføre drøfting av funn senere i oppgaven. Jeg kom heller ikke meg gjennom intervjuguiden fordi tiden vi hadde satt av, ble ikke nok, fordi informanten måtte videre. Dette er en erfaring jeg tar med meg videre. Jeg må bli bedre på å holde tiden.

Under intervjuet med informant 3 var jeg mer innforstått med at jeg måtte passe tiden slik at jeg kom meg gjennom intervjuguiden. Informant 3 hadde jeg også kjennskap til fra før, så der ble det lett å etablere en god atmosfære. Også i dette intervjuet ble det stilt ekstra oppfølgingsspørsmål, og jeg tok meg i at mange av oppfølgingsspørsmålene ble ledende, men følte jeg fikk gode svar av informanten.

Intervjuene ble tatt opp med lydopptaker, noe alle informantene stilte seg positivt til. Når intervjuene var ferdig ble de lagt over på pc, deretter transkriberte jeg dem så fort som mulig, og så ble lydopptakene slettet.

3.6 Analyse

I følge Bergsland og Jæger (2022) skal analysedelen være i tråd med problemstillingen, og skal være aktivt i bruk under hele forløpet i oppgaven (s. 44). Thagaard (2018) påpeker at analysen starter allerede under intervjusituasjonen, for da velger jeg ut hvilke situasjoner som informanten beskriver, som jeg vil utdype mer om eller ikke (Thagaard, 2018, s. 151).

Bergsland og Jæger (2022) skriver at før analysen av funn starter må datamaterialet klargjøres (Bergsland og Jæger, 2022, s.44-45). Etter at transkriberingen av materialet og sletting av opptak var gjennomført, valgte jeg å skrive ut de tre intervjuene for å starte en strukturering av materialet jeg hadde. Dette gjør at jeg får bedre oversikt over materialet jeg har (Bergsland og Jæger, 2022, s. 45). Jeg gikk gjennom materialet for å få oversikt over hva informantene har svart og kategoriserte mine funn i forskjellige farger for å få en forståelse av innholdet (Dalen, 2013, s. 62). Jeg utelukker det som jeg ser ikke har noe relevans for problemstillingen. Jeg går også gjennom hva det er jeg har sagt, og hva informanten har sagt slik at tolkningen blir mest mulig riktig. Bergsland og Jæger (2022) påpeker at det er viktig å være selvkritisk i hva som er min og informantenes tolkning. Det kan gjøre at oppgaven får

større troverdighet (Bergsland og Jæger, 2022 s. 45). Dette gir meg god oversikt for neste kapittel i oppgaven.

3.6 Etske hensyn

Etske hensyn må jeg ta under hele prosessen i oppgaven. Informantene fikk utsendt et samtykkeskjema på forhånd, der de fikk lese over formålet med oppgaven, og hvilke rettigheter de har i løpet av skriveperioden. Informantenes identitet og informasjon skal holdes anonymt, da de forteller erfaringer fra egen hverdag. Siden dette er informanter fra forskjellige barnehager, kan det være vanskelig å identifisere hvem de er. Informantene blir benevnt i oppgaven som informant 1,2,3, og i transkriberingen blir informanten identifisert med forkortelse I1, I2 og I3. Å bruke koder er med å sikre konfidensialitet (Bergsland og Jæger, 2022, s. 47).

Jeg må også ta hensyn til konsekvensene som kan skje hvis informantene blir identifisert. Det kan ha spesielt negative konsekvenser for informant 1 og 3 som bruker egne fortellinger fra sin hverdag som omhandler spesifikke barn. Som eier av dette prosjektet må jeg ivareta deltagerens integritet og unngå at informantene opplever negative konsekvenser ved å delta (Bergsland og Jæger, 2022 s. 49).

Jeg må også vise respekt ovenfor informantene og tolke og analysere deres utsagn med respekt. Thagaard (2018) skriver at når intervjudelen er over har informantene mindre påvirkningskraft på produktet, og når de får lest over produktet på slutten av prosessen, så er muligheten for at de kan være med å påvirke endring liten (Thagaard, 2018, s. 196).

3.7 Kvalitetsvurdering

Som forsker må jeg være bevisst på kvaliteten i mitt forskningsprosjekt. Jeg må ta en vurdering på oppgavens kvalitet (Bergsland og Jæger, 2022, s. 43). Reliabiliteten av materialet knyttes opp mot hvor pålitelig oppgaven oppfattes som. To av informantene har jeg truffet ved tidligere anledninger og etablert bekjentskap med, og mine relasjoner med de kan være med å påvirke hva de forteller under intervjuet (Bergsland og Jæger, 2022, s. 44). Det kan være med å påvirke oppgavens reliabilitet. At jeg ikke fikk gjennomført intervjuguiden under intervjuet med informant 2 kan også påvirke reliabiliteten siden det blir vanskeligere å sammenligne svarene med informant 1 og 2.

Validitet handler om hvor gyldig tolkningene til forskeren er (Thagaard, 2018, s. 189). Forskeren må være kritisk til om det er sine tolkninger eller om det er informantens tolkninger og erfaringer som kommer tydeligst frem i datamaterialet. Forskeren må også være kritisk til sin egen forforståelse. Jeg har lang erfaring innen barnehage både gjennom egen arbeidserfaring og utdanning, derfor må jeg være kritisk på at det ikke er mine synspunkt og tolkninger som kommer frem i analysen, men at mine funn kommer ut fra informantene og teoriutvalget (Thagaard, 2018, s. 182). Ved at jeg fikk godkjent å bruke lydopptaker fra NSD, vil det øke validiteten i oppgaven, for da har jeg fått med ordrett hva informanten fortalte under intervjuet. Da kan tolkningene jeg gjør i analysen bli mer berettiget.

4. Funn og drøfting

Her vil jeg presentere mine funn fra innsamlingen av min empiri. Deretter vil jeg drøfte funnene opp mot teorien fra kapittel 2, og komme med svar på min problemstilling.

Jeg vil trekke frem funn fra informantene, men i noen deler så kommer jeg til å trekke frem bare ett eller to funn som jeg synes var mest relevant for min problemstilling, og drøfte ut fra dette.

4.5 Sensitiv og trygg voksen i lek

Informant 3 mente at barnehagelæreren måtte være bevisst på sitt eget samspill og være sensitiv ovenfor barnets dagsform i møte med det. Når barnehagelæreren er sensitivt påkoblet, kan barnehagelæreren lese hvordan barnet føler seg, og tune sitt eget samspill inn med barnet (Wolf, 2021, s. 81-82). Dette gir henne en pekepinn på hvordan hun kan møte barnet på best mulig måte. Barn trenger å bli møtt på ulikt vis, så at barnehagelæreren klare å justere seg ut fra signalene barna sender er viktig. Informant 3 fortalte om en gutt som sto og pekte mot hylla på veggen.

«Jeg spurte om det var det eller det, så tenke jeg at han er så glad i puslespill så jeg spurte om det var det, og da ga han uttrykk for at det var det. Dette barnet var 1 ½ år, og da blir vi

jo så glade begge to, for det var det han ville ha. Etterpå satte vi oss på bordet og la puslespillet sammen».

Her leste hun barnet ut fra både kroppsspråk og toneleie, og viste han en anerkjennende holdning mot ønsket han hadde (Schibbye og Løvlie, 2018, s. 50). En anerkjennende holdning kan være med å styrke barnets selvoppfatning og når barnet føler seg forstått kan det bidra til at han opplever trygghet til barnehagelæreren (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2021, s. 24). Når hun klarte å fange opp hva han var ute etter åpnet det seg opp en mulighet for et delingsøyeblikk. Informanten deler et øyeblikk med glede sammen med barnet over at han fikk puslespillet som han gjerne ville ha. Et slikt kort møte kan være med å skape tilknytning mellom barn og voksen. Videre åpnet det seg for at informanten satte seg ned med barnet, og puslespillet ble noe de begge rettet oppmerksomheten mot (Schibbye og Løvlie, 2017, s. 24). Hadde informanten ikke vært sensitiv ovenfor gutten og bare gitt han noe annet og så gått videre, ville hun ha gått glipp av det øyeblikket, og gutten kunne ha endt opp med å føle seg misforstått.

Informant 1 fortalte om et barn i barnehagen som hadde valgt å trekke seg vekk fra fellesskapet i gruppa. Hun kunne fortelle at dette var et barn utrygg tilknytning. Vi kan spørre oss hvorfor barnet valgte å trekke seg unna resten av gruppa. Brandtzæg, Torsteinson og Løvlie (2021) skriver at utrygge barn som trekker seg vekk har kanskje lært at de må håndtere følelsene på egen hånd og kanskje har blitt vant med avvising av omsorgsgivere. Dette barnet hadde et behov for nærhet, men kanskje det ikke har klart å gi uttrykk for det hos de voksne i barnehagen. Det kan ha gjort det vanskelig for personalet å møte det barnet, å forstå hva barnet trengte. Derfor er det viktig med voksne som klarer å være sensitiv og trygg, som klarer å lese hva som kan foregå bak barnets atferd, og justere sitt samspill i møte med barnet, ut fra det (Brandtzæg, Torsteinson og Løvlie, 2021, s. 68-69).

Informantene var opptatt av å møte barnet i lek ved å være nær dem på gulvet. Informant 1 påpekte at det var viktig å være på gulvet, være deltagende og se barnet. Informant 3 var opptatt av at barnehagelæreren burde være på gulvet og bruke tid sammen med barnet for å opprettholde relasjonen. Informant 2 trakk i tillegg frem at han kunne leke parallelt med barnet for å se om barnet viste interesse. Ved å være nær på gulvet sammen med barnet viser informantene sensitivitet i leken, for når de er på gulvet sammen med barnet kommer de ned på deres nivå, og det kan bli lettere å respondere på deres signaler og uttrykk (Öhman, 2012, s. 241). Barnehagelæreren kan bli invitert inn i leken av barnet når barnet opplever at barnehagelæreren er tilstede Når barnehagelæreren befinner seg på gulvet sammen med barnet

vil det være lettere å synkronisere seg mot følelsene barnet viser fordi den voksne befinner seg i barnets blikk-nivå (Schibbye og Løvlie, 2018, s. 50).

4.7 Profesjonell leker

Er barnehagelæreren for opptatt av orden og kontroll i leken, vil det være vanskelig for barnehagelæreren å hengi seg til den sammen med barnet. Informant 2 sa: *«ofte tar vi med oss tankesettet med system og regler når vi skal leke og det kan hindre oss å få til en best mulig relasjon eller lekesituasjon med barnegruppa. Jo friere vi lar oss selv tenke, jo bedre er forutsetningene for en god lek»*. Klarer ikke barnehagelæreren å slippe seg løs sammen med barna vil samspillene bli trange og lite relasjonsbyggende. Dette støtter Fjørtoft (2020) opp med å skrive at barna blir mer fortrolige, og kan få lyst til å være med på hennes ønsker, hvis det er lekende ansatte i barnehagen som genuint ønsker å delta i barnas lek (Fjørtoft, 2020, s. 19). For å være en god pedagog må barnehagelæreren klare å være både en profesjonell leker, samtidig som den tilrettelegger for en god og trygg barnehagehverdag (Fjørtoft, 2020, s. 23). For alle som jobber i barnehage kommer ikke den lekende holdningen automatisk, og da må barnehagelæreren være rollemodell for å skape et trygt miljø rundt det å leke med barna. Fjørtoft (2020) beskriver at lekne ansatte er de som møter barna med interesse rundt det de gjør, og som klarer å møte barnet i lek uten å bry seg om de rundt (Fjørtoft, 2020, s. 22). Informant 2 kunne fortelle at for han er det ikke vanskelig å gå inn i lek med andre barn fordi han har jobbet så lenge med det, men han trekker frem at det kan være vanskelig for studenter som kommer i praksis å gå ned på gulvet og late som de er noe annet. Men å møte barna på denne måten er den beste måten å bli kjent med de minste barna. Informant 3 sier at det er viktig å være rollemodell i leken for fagarbeidere og assistenter, slik at de også våger å være nær barna i leken. Informanten prøver å være i leken samtidig som de andre medarbeiderne ser på. Hvis barnehagelæreren klarer å være trygg i seg selv når hun leker med barna, kan det smitte over hos resten av personalet, som etter hvert vil se verdien i det å møte barnet i leken som en aktiv lekende voksen. Etter hvert kan de utvikle sin egen trygghet (Melaas, 2015, s. 42 og 47).

Öhman (2012) trekker frem forskning om at barnehagelærerens deltagelse i lek kan være forstyrrende i barnas lekeprosesser, og at derfor bør barnehagelæreren holde seg unna barnas lek, men barnehagelæreren bør justere seg i lekerollen ut fra hva barna trenger (Öhman, 2012,

s. 244). Informant 1 tok opp dette som et viktig punkt i det å være deltager i barnas lek. Hun trakk frem at det var viktig for henne som barnehagelærer å reflektere over hva barna trengte henne til og hvilken rolle hun burde ta i møtet med barnet. Hun påpekte at det var viktig å kjenne barnegruppa godt, for etter hvert ble man klar over at barna har forskjellige behov i hvordan de trengte henne i leken. Hun blandet seg ikke inn i fin lek, men holdt seg i nærheten, for det var det hun visste at barna trengte. Derimot var det andre barn som trengte at hun var en aktiv voksen for å holde leken i gang. Her må barnehagelæreren også vise pedagogisk takt, og kan bruke observasjon for å finne ut hvordan hun kan gå inn i leken på en best mulig måte (Øksnes og Sundal, 2020, s. 98).

4.1 Å se barnets kompetanse i lek

Informant 2 fortalte at i møtet med barnet har det mye å si hvilken rolle du tar på deg som den voksne, og hvordan du ser på barnet. Han fortalte at hvis du så på barnet som en med mindre forutsetninger ville det skape en lærer-elev holdning. Han fortalte videre at det var den holdningen han møtte oftest i sin barndom, men etter han har utdannet seg har han samlet seg kunnskap og erfaring i at møtene med barna ble mer interessant hvis vi heller så etter hvilken kompetanse barna allerede satt med i leken, og møtte dem ut fra det. Dette ville være med å skape rammene for gode relasjoner.

Informant 2 refererer tilbake til sin egen barndom hvordan de voksne så på barnet som et objekt, og da ervervet han seg kunnskap ut fra hvordan de voksne så på barnet. Når informanten refererer til *lærer-elev eller voksen-barn-holdning* tolker jeg det som at han er vant med en undervisningstone fra voksne i barndommen sin. Etter å ha utdannet seg til barnehagelærer og ervervet kunnskap gjennom skole og praksis, har han oppdaget at de gode møtene skjer når barnehagelæreren møter barnet som et eget individ ut fra sitt nivå. Når barnehagelæreren møter barnet med interesse og nysgjerrighet åpnes det for lekende samspill (Wolf, 2021, s. 71-72). Han velger å bruke en utvekslingstone når han snakker med barna (Palludan (2005): Hennem og Østrem, 2016, s. 42), men sier også at i noen situasjoner blir utvekslingstonen brukt der det passer, og det tolker jeg som at han justerer seg ut fra hvilken situasjon han er i med barna. Barn synes det kan være spennende å høre fra den voksne som sitter med mye kunnskap om et tema. Barn og voksne er i et asymmetrisk forhold der barnehagelæreren har mer kunnskap og erfaringer fordi den voksne har levd lenger og opplevd mer. Så å bruke undervisningstonen trenger ikke bare være negativt, men

informanten er bevisst på når han kan bruke den. Gjennom dette utsagnet forteller informanten meg hvilket grunnsyn han har på barnet (Wolf, 2021, s. 71). Møter med barn blir mer interessante når barnehagelæreren har innblikk i barnets kompetanse, og dette tolker jeg som at han ser på barnets som et subjekt. Som et allerede kompetent menneske, og ikke som et objekt som skal formes (Lillemyr, 2020, s. 19). Men selv om barnehagelæreren sier at barnet får leke selv, så er det fortsatt barnehagelæreren som setter rammene, fordi det er han som bestemmer hvor og når barnet får leke, når den skal avsluttes, at det må ryddes opp, og det er de voksne som har bestemt reglene og skrevet månedsplan. Så selv om barnehagelæreren ser på barnet som et subjekt, så kan aldri forholdet mellom barn og voksen bli 100% likeverdig fordi det ofte er barnehagelæreren som setter rammene og faktorene for at det kan bli lek (Greve, 2018, s. 395). Her må personalet reflektere hvordan de ønsker å ha det på avdeling i møtet med barnet på avdeling.

Hvordan barnehagelæreren ser på barnet er avgjørende for hvordan leken blir tatt i bruk i barnehagen og hvordan møtet mellom voksen og barn blir. Gjennom det informant 2 fortalte, så ser han på barna som *human beings*, der barnet befinner seg nå. For å være i gode møter med barnet der barnet befinner seg nå, må barnehagelæreren ta utgangspunkt i barnets kompetanse. Informant 2 sa at barna må få repetere det de liker å gjøre, selv om det kan virke kjedelig for oss, men det er med å skape tillitt mellom barnehagelærer og barnet, som kan ha stor betydning for relasjonen mellom dem. Gjennom repetisjon skaper barnet erfaringer, med *å få gjøre* (Løkken (2000): Berg og Kippe, 2006). Når barnet får gjøre det det selv mener er meningsfullt og får repetere det, er det lekens egenverdi i fokus i stedet for å ha en hensikt med at leken skal ha en nytteverdi (Hennum, og Østrem, 2021, s. 94).

Informant 1 var opptatt av å møte barnet på deres nivå, men var også opptatt av at barnehagen skal være en arena der barna får samlet seg erfaringer i det å bli et medmenneske og utvikle seg til å bli gode medborgere. Hvis barnehagelæreren ser på barnet som *human becomings*, vil barnehagelæreren møte barnet med en tanke på at barnet skal utvikle seg til å bli noe. Der barnehagelæreren prøver å tillegge barnet kunnskap, i stedet for å møte barnet med den kompetansen det allerede sitter med. Derimot er jo barnehagen en arena der barna får mulighet til å samle seg erfaring for det som skal komme senere. Dette krever bevissthet av barnehagelæreren, som må være åpen om hvorfor hun deltar i leken og hvordan lek blir tilrettelagt på avdelingen. Det vil være med å påvirke møtet mellom barnehagelæreren og barnet. Når barnehagelæreren har et ønske om å leke sammen med barnet der det er, og er

nysgjerrig på barnet, vil maktforholdet bli jevnere (Hennum og Østrem, 2021, s. 92 og 93).

Dette støtter opp informantens sitt utsagn når han sier:

«Som regel er det vi voksne som styrer, men i leken er det de som har kontrollen. Hvis vi lar dem ha den makten og stoler på at de bruker den, så tror jeg det er mye lettere å få den relasjonen til dem»

Informanten ønsker å delta i barnets lek på barnets premisser, og la barna få kjenne på at i leken er det de som har kontroll. Når barna kjenner at de mestrer leken, kan barna føle seg «større» og føle at de kan «lære» den voksne noe om leken sin. Dette føler jeg forsterker det Hammer (2017) skriver at det er barnet som er *lekens herre*, fordi det er barnet som har satt rammene for leken som den voksne kan være med i (Hammer, 2017, s. 29). I en slik lek kan det skje at barnet tar *undervisningstonen* mot barnehagelæreren fordi den skal forklare, vise og gi ut roller til den voksne. Dette vil skape gode rom og samspill mellom barnet og barnehagelæreren, og barnet vil føle mestring om sin kompetanse. Det vil etablere jevnbyrdige relasjoner og innblikk i barnets liv, som kan åpne for nye samspill etter hvert. Dette har jeg selv opplevd når jeg skulle være Ninja Turtle i leken med et barn, og jeg bestemte meg for at min egenskap skulle være å spille tromme. Barnet jeg lekte med tok fort føringen og forklarte og instruerte hvilke egenskaper ninja turtlen skulle ha. Barnet fikk ha styringen i leken og var den som satt med kompetansen om innholdet i leken mellom oss. Hvis barnehagelæreren klarer å delta i leken sammen med barnet som jevnbyrdig lekepartner der barnet og barnehagelæreren får en god opplevelse, kan det være med på å gjøre at barnet lettere blir med på det barnehagelæreren ønsker å gjøre (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2022, s. 28). Dette gir et blikk for Åm (1996) sitt perspektiv om at når ansatte deltar i barns lek, vil det skape et jevnbyrdig forhold mellom barnehagelærer og barnet (Öhman, 2012, s. 241). Barnehagelæreren kan bruke leken med å jevne ut maktforskjell mellom voksen og barn for å etablere gode relasjoner med barnet, og møte barnet i lek som likeverdig lekekamerat. Det vil skape gode møter mellom barn og barnehagelærer.

4.2 Barnehagelæreren deltagelse i boltrelek

«Jeg synes det er artig å herje, ihvertfall med guttene. Det er det mange som trenger. Hvis vi skal komme innpå dem må vi bruke mye humor og herjing»

Informant 1 trakk frem den kroppslige leken med barna som en fin arena til å møte barna for å bygge relasjoner. Alle barn er forskjellige og barnehagelæreren må møte barna der de er for å skape relasjoner med barn, om det er i en herjelek eller ved tegnebordet.

Hun fortalte om noen gutter på avdeling som hadde utfordringer med å være med på de typiske rolige aktivitetene.. Hun synes det var fint å få være med de i herjeleken fordi det var med å skape et fellesskap mellom dem. Der fikk hun mulighet til å veilede dem i kroppslig lek med hverandre, som var med å styrke deres sosiale relasjoner. Her viser informanten med utsagnet at hun ser at noen av guttene har behov for kroppslig lek, derfor legger hun til rette for dette på avdelingen. Dette støtter Kibsgaard og Sandseter (2018) opp når de skriver at det handler om barnehagelæreren innstilling om hvordan boltrelek blir lagt til rette på avdeling (Kibsgaard og Sandseter, 2018, s. 71).

I boltreleken får barna brukt energi og vært i nære samspill med både barn og voksne på avdeling. Når barnehagelæreren deltar i lek og er aktiv med barna, vil barna oppleve en kroppslig nærhet med barnehagelæreren samtidig med humor, smil, latter og glede (Løkken (2000): Sjøbestad, 2018, s. 189). Dette er en lek alle barna kan være med på å finne glede i, uansett nivå, for med barnehagelæreren hjelp og støtte, kan boltreleken tilpasses det behovet enkeltbarnet har. Informant 3 fortalte om et barn som begynte i barnehagen som var prematur. Veldig lite og spedbygd barn og motorisk uselvstendig. Informanten var hennes tilknytningsperson i barnehagen, og brukte mye tid på å være sammen med henne for å gjøre henne trygg. Etter hvert ble også dette barnet med på boltreleken, som gjorde henne sterkere motorisk og tryggere på omgivelsene, sammen med informanten og andre barn.

Informant 3 fortalte at hun hadde hatt med seg fem stykker på puterommet på avdelingen. Her har informanten tatt i bruk et rom som hun har tilrettelagt for at barna skal få oppleve fellesskap gjennom å være kroppslig. Her kan barna være kroppslig gjennom å bruke matter, tepper og madrasser (Berg og Kippe, 2006, s.70). Hun fortalte om gruppegleden de opplevde gjennom boltreleken, og hvordan de om, og om igjen ønsket å bygge opp og mattene og rive ned og ramle oppå hverandre (Öhman, 2012, s. 205).

«De gamleste inn til oss, det er 1 ½ år. De er ganske fysiske. Og så hadde jeg hentet grønne matter som man kan bygge med, to stykker. Så at de kan kjenne på gruppegleden, og så satt vi opp madrassene til et hus, så sa jeg: «kom inn i huset». Da var alle fem inni der, kjempeglade. Nå skal vi ha tak over, la et teppe over. da ble det mørkt inni der. Og så raser de det ned, og ruller rundt hverandre. Kjenner den fysiske biten, sansing på kroppen, hvor mye kan jeg ta i. Noen detter på meg. Så bygde vi madrassene sånn at det ble segling ned mattene»

I boltreleken med så små barn bør barnehagelæreren være påkoblet deres kroppslige signaler som de sender ut for å klare å møte barna i boltreleken. Uten at barna sier det, forstår informanten at hun kan bygge opp igjen, fordi de uttrykker glede rundt det som foregår med sine bevegelser. Informanten skaper spenning med å legge et teppe som tak over «huset», og da må informanten være bevisst på barnas signaler. Informanten bør være oppmerksom på deres blikk, bevegelser og handlinger (Wolf, 2021, s. 86), og må vise pedagogisk takt ovenfor barna. Informanten må også her klare å synkronisere seg inn på barnets følelser ut fra hvilke uttrykk de kommer med, siden dette er en lek som stadig tar nye retninger (Schibbye og Løvlie, 2018, s. 50).

Selv om informant 1 liker å være sammen med guttene i boltreleken, kan dette være en type lek andre ansatte i barnehagen syns det kan være utfordrende å møte barn i, med tanke på at det kan være en ganske høylytt aktivitet. Konsekvensene av dette kan være at ansatte i barnehagen ikke oppnår god relasjon til de barna som foretrekker slike aktiviteter, og det kan oppstå uheldige samspillrelasjoner som kan skape ujevn maktbalanse mellom barn og voksen. Barnehagelæreren bør reflektere med sine medarbeidere hvordan kroppslig lek kan være positiv for barnegruppa. Berg og Kippe (2006) trekker frem Løkken (2000) sin teori om at igjennom de kroppslige møtene mellom barn skapes det et fellesskap (Berg og Kippe, 2006, s. 70). I utsagnet til informanten nevner hun *gruppeglede*, som jeg kan tolke som det fellesskapet som Berg og Kippe (2006) trekker frem. Hun får ta deltagelse med å være kroppslig sammen med barna med å først bygge opp «huset» og så gjemme seg inni sammen med barna, og være deltager i gruppegleden mellom barna. I utsagnet nevner også informanten at barna får oppleve sansing og at de faller borti hverandre med kroppen. Søbstad (2018), trekker frem Maria Vincze (1971), som kom fram i studien sin at gjensidig berøring mellom barn, vil skape gjensidige smil, som kan forsterke fellesskapet og relasjonen (Vincze (1971): Søbstad, 2018, s. 189). Dette tror jeg også kan skje mellom barnehagelæreren og barnet når barnehagelæreren møtes i kroppslig lek. Løkken (2000) beskriver gruppeglede

mellom småbarn i barnehagen som en kroppslig aktivitet som er kombinert av latter og høye stemmer, slik at det blir en «flirekonsert» (Søbestad, 2018, s. 189). Noe jeg opplever det ble ut fra denne opplevelsen informantene fortalte om. Informanten bruker sin stemme, og forteller hva hun gjør samtidig som hun bygger opp huset på nytt, samtidig som hun engasjerer barna og barnas kroppslige uttrykk engasjerer henne. Her viser hun pedagogisk takt med å være med i lekens endring, siden det går fra å bygge huset til å hoppe på hverandre og lage sklier med mattene.

4.3 Barnehagelærerens deltagelse i rollelek

Den leketyper som informantene trakk frem som best anvendelig til å møte barn for å bygge relasjoner med barn, var rolleleken. I rolleleken kan barnehagelæreren gå ut av pedagogrollen og møte barna i andre roller. Informant 2 kunne fortelle hvordan han tok i bruk rolleleken for å skape nærhet mellom seg selv og et barn han følte avstand til, fordi i rolleleken var det lettere å oppnå kontakt. I rolleleken kunne de møtes på nytt, og i rolleleken kunne de skape gode opplevelser sammen, og fortsatt ha den forbindelsen når de ikke var i roller. Det informantene sier her tror jeg er kjempeviktig når barnehagelæreren møter barn som kan ha utfordringer med å slippe de voksne nær. Dette støttes opp av det Ruud (2012) skriver om at i rolleleken kan deltagerne gå inn i andre roller enn seg selv, der de kan skape en distanse mellom hvem de egentlig er, og møtes om noe felles i leken, samtidig som barnehagelæreren kan la barnet få ha kontroll på innholdet. Da kan barnehagelæreren få et innblikk i barnets verden (Ruud, 2012, s. 55).

Informant 1 fortalte om et barn som ofte trakk seg unna fellesskapet. Hun opplevde han som utrygg og redd for å knytte seg til noen. Informanten fortalte at etter en dag der de fikk tilbringe tid sammen, der hun fikk tid og mulighet til å gå inn i rolleleken sammen med han, oppdaget informantene at ingen hadde lyttet godt nok til han. Etter det så kom barnet til henne hele tiden, både for å få hjelp med det praktiske, men også for å leke mer. Etter hvert så de andre barna at han hadde blitt tryggere, og dette gjorde at barnet kom inn i fellesskapet. Dette støtter opp det Ruud (2012) skriver om at rolleleken kan skape fortrolighet og gode opplevelser mellom barn og voksen. Barnehagelæreren kan bruke rolleleken til å hekte seg på leken til barnet for å etablere kontakt for å komme nærmere barnet (Fjørtoft, 2020, s. 53)

Når barnehagelæreren går i rolle og blir noe annet enn seg selv kan han bli hva som helst, og overraske barnet med at karakterene gjør noe som er helt uvanlig. Informant 2 fortalte om

hvordan han likte å gå inn i roller som stereotypiske karakterer som barna kjenner til, men at han gjør noe uvanlig som barna ikke er forberedt på (Öhman, 2012, s. 134 og 135). Han trakk frem en sjørøver som gråter som et eksempel. Informant 3 forteller om hvordan hun bruker utkledding for å skape relasjoner med barna, fordi da klarer hun å leve seg inn i barnas univers og får dem med seg i fantasien. Gjennom å kle seg ut tar hun med seg barna inn i «det tredje rommet» som Donald Winnicott har forsket på. Der skapes det indre bilder gjennom å være i rolle (Öhman, 2012, s. 124). Når barnehagelæreren åpner for «det tredje rommet» sammen med barna åpner hun for en felles lekeverden, men barnehagelæreren må være forsiktig for å bli for overstyrende for da kan rommet lukkes (Öhman, 2012, s. 125).

Når de møtes i lekeverden vil det være med å bygge opp noe de kan ha til felles, og får en felles opplevelse, som kan være med på at barnet ønsker enda mer kontakt. Øksnes og Sundal (2020) trakk frem rolleutkledding som noe av det morsomste en voksen kan gjøre sammen med barn for å skape gode opplevelser i lek (Øksnes og Sundal, 2020, s. 103). Informanten går inn i en fantasi sammen med barna, som de syns er spennende, men samtidig litt skummelt. I en slik situasjon må barnehagelæreren vise pedagogisk takt, med å være lydhør ovenfor barnet (Øksnes og Sundal, 2020, s. 98). Informanten brukte utkleddingsklær for å skape spenning og glede for barna på avdelingen, og er mottagelig for barnas innspill under hennes «opptreden» (Øksnes og Sundal, 2020, s. 103). Som en utkledd barnehagelærer i rolle åpner hun for galskap på avdelingen og åpner for det uventede som kan skje ut fra innspillene til barna, både de verbale og kroppslige. Hun går inn i rolleleken med barna uten kontroll på hva som kan skje (Kibsgaard, 2019, s. 87). Ut fra hvordan samspillet mellom henne og barna blir, kan det skape gode fellesopplevelser mellom henne og barna gjennom latter, smil og galskap (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2021, s. 55). I rolleleken viser informanten omsorg for leken, fordi hun viser med å gå inn i rolle at hun tar lekens egenverdi på alvor (Øksnes og Sundal, 2020, s. 98).

4.5 Tid og tilgjengelighet i møtet med barns lek

Informant 1 uttalte at relasjoner med barna var ferskvare, som hun alltid måtte jobbe for å opprettholde. Var hun borte noen dager fra jobb, så merket hun at barna kunne velge noen andre ansatte i stedet for henne. Informant 3 sa at barnehagelæreren ikke kunne bare stikke innom og vise ansikt og tro at det var nok for å opprettholde relasjonene med barna, men at

det kunne være en utfordring i hverdagen på grunn av møter og pløntid. Dette kan knyttes opp mot teorien til Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2021), som sier at hvis barnehagelæreren er utilgjengelig vil barnet velge noen andre for å få dekket sine behov. Barnehagelæreren må legge til rette for å ha god tid i møtet med barnet i lek og være emosjonelt tilgjengelig, for da viser barnehagelæreren en anerkjennende holdning over lekens betydning for barnet. (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2021, s. 33).

Alle informantene var opptatt av at tid var viktig i møte med barna i leken, men at dette kunne være utfordrende på grunn av alt annet de var pålagt til å gjøre. Informant 2 var redd for at barns lek begynte å bli sett på som noe de gjør i vente på å skulle gjøre noe «viktigere», derfor var han opptatt av at vi som har utdannelse i lek må bruke vår kunnskap for å verne om den. Dette viser at informanten var opptatt av å skape et godt lekeklime med respekt for leken (Öhman, 2012, s. 243). Informant 3 var også opptatt av å verne om den frie leken, og at vi ikke måtte la oss overstyres av programmer og aktiviteter som barnehagen ble pålagt å gjennomføre. Dette tolker jeg som at de forstår at leken i barnehagen er truet på grunn av alt barnehagelæreren blir pålagt til å gjennomføre av kommunen og politikerne. Dette støtter opp det Fjørtoft (2020) var kritisk til, at lek blir nedprioritert i barnehagen (Fjørtoft, 2020, s.24). I lek opplever barn og voksne et sosialt fellesskap som vil være med å gi barnet en selvoppfatning om at det er verdifullt for noen, og at noen ser på barnet som bra nok som det er (Mælan og Drugli, 2021, s. 39), så hvis lekens egenverdi blir nedprioritert kan det gi negative konsekvenser for hvordan barnet ser på seg selv. Blir det mindre tid til å møte barnet i lek blir det også vanskeligere for barnehagelæreren å møte barnet i en felles lekeverden der «det tredje rommet» kan oppstå (Öhman, 2012, s. 46-47), som igjen kan svekke muligheten for å skape tillitt og fortrolighet mellom barnet og barnehagelæreren. Blir det mindre tid til å møte barnet i barnets egen lek, vil det svekke relasjonsbyggingen. Informant 2 fortalte om at de beste øyeblikkene han har i barnehagen er når han har tid og anledning til å fokusere på hva barna leker, og se om de ønsker å invitere han inn, la de styre leken og se hva som blir hans rolle. Han sier at da kan tiden bare fly av gårde. Men hvis barnehagelæreren ikke tilrettelegger for tid i møtet med barnet i leken, vil det bli mindre av slike viktige øyeblikk.

5. Konklusjon og avslutning

Dette har vært en spennende problemstilling og forske på. Gjennom denne oppgaven har jeg blitt mer opptatt av hvordan vi skal klare å møte barnet i lek for å bygge relasjoner. Med gode relasjoner i bunn så vil det bli lettere å jobbe som barnehagelærer, og disse relasjonene er noe barnehagelæreren må jobbe med hver dag. Jeg har fått et større bilde over hvor stor påvirkningskraft vi som skal jobbe i barnehagen har i møte med barnets lek, fordi vi forvalter så stor makt ovenfor barna.

Mye i drøftingen opplever jeg som viktig å ta med meg inn i jobben som barnehagelærer, men her vil jeg trekke frem noen punkter som jeg føler oppsummerer og konkluderer problemstillingen: for å bygge gode relasjoner med barnet gjennom leken, må barnehagelæreren møte barnet med å **se barnets kompetanse, være sensitiv, tilgjengelig, ha tid og delta aktivt i møte med barnet.**

For å bygge relasjoner må barnehagelæreren tenke over hvilken rolle man tar på seg som voksen og hvilket syn man har på barnet. Informanten trakk frem at relasjon mellom voksen og barn er asymmetrisk, men hvis barnehagelæreren møter barnet i leken ut fra barnets kompetanse, og lar barna få ha kontrollen i leken, vil det oppstå et møte basert på tillitt og gjensidig forståelse. Men selv om barnehagelæreren går inn i leken med den innstillingen så må man være kritisk til om et forhold mellom barnehagelæreren og barnet blir 100% jevnbyrdig, fordi det er den voksne som ofte avgjør når det skal være lek, hvor det skal være lek, og når den er ferdig. Derfor bør barnehagelæreren bruke sin kunnskap til å verne om barnets lek slik at barna får større medvirkning og at barnets egen lek får enda større plass. For at barnehagelæreren skal kunne klare å skape gode leke-stunder basert på tillitt så må barnehagelæreren ha tid til å møte barnet i lek for å skape relasjoner. Uten tid klarer ikke barnehagelæreren å opprettholde relasjonene med barna på avdeling, og dette er et dilemma barnehagelæreren ofte kan stå i på grunn av møter, plantid og så videre. Men hvis ikke barnehagelæreren bruker tid på lek, kommer barna til å trekke seg bort, og kommer til å velge noen annen hvis det har behov for trøst, omsorg og lek. Hvis barnehagelæreren klarer å legge vekk alt av regler, kontroll og alt det praktiske vi må gjøre i løpet av en dag, kan det oppstå gode lekestunder med barnet. Når barnehagelæreren er en være aktiv voksen i lek vil det oppstå **fortrolighet, tillitt og trygghet** mellom barnet og barnehagelæreren. For å få til det må barnehagelæreren i møtet med barnet være bevisst over sitt eget samspill, være sensitiv og vise pedagogisk takt i leken. Informantene trakk frem det å møte barnet ved å sitte på gulvet og være nær dem. Det vil bidra til å møte blikket og hjelpe barnehagelæreren å se hva som

kan ligge bak deres uttrykk. Å sitte på gulvet i møtet med barnet vil også åpne opp for å få innblikk i barnets lekesignaler og invitasjoner inn i leken.

Informantene trakk frem boltreleken og rolleleken som to leketyper som er fine arenaer for å møte barnet i lek. Når barnehagelæreren møter barnet gjennom boltreleken vil det skape gruppeglede som består av latter, humor og kroppslig kontakt mellom barnet og barnehagelæreren, og det er en lek som er lett å justere ut fra barnets nivå. Rolleleken ble trukket frem som en fin arena til å skape nærhet med barn gjennom å møtes i andre roller enn seg selv. I rolleleken kan barnet og barnehagelæreren være med å møtes på nytt og gå inn i det «tredje rommet» for å skape en fellesopplevelse. Disse opplevelsene binder barn og voksne sammen. I rolleleken kan barnet møte barnet med å kle seg ut for da kan det åpnes opp for galskap og humor mellom barnet og barnehagelæreren, fordi ingen vet hvilken retning leken vil ta.

Skulle jeg ha forsket videre på denne problemstilling ville jeg dratt ut og gjort observasjoner i barnehagen, for å se hvordan barnehagelærere møter barna. Det tror jeg kunne ha gidd meg enda mer informasjon om voksenrollen og relasjonsbygging i møtet med barnet i leken. Jeg ville også ha forsket litt mer på hvordan man kunne jobbet personalgruppa for å skape fokus på relasjonen mellom voksen og barn.

6. Referanser

- Berg, A., & Kippe, K. (2006). *Småbarns kroppslige verden*. Sebu forlag.
- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland, & H. Jæger, *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (ss. 15-50). Cappelen Damm Akademisk.
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S., & Øiestad, G. (2012). Se barnet innenfra - hvordan jobbe med trygg tilknytning i barnehagen. I I. Brandtzæg, S. Torsteinson, & G. Øiestad, *Se barnet innenfra - hvordan jobbe med tilknytningen i barnehagen* (ss. 62-72). Kommuneforlaget AS.
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S., & Øiestad, G. (2021). Barn er forskjellige - vær sammen med dem alle. I I. Brandtzæg, S. Torsteinson, & G. Øiestad, *Se barnet innenfra - hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen* (ss. 62-72). Kommuneforlaget AS.
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S., & Øiestad, G. (2021). Forstå barnet innenfra. I I. Brandtzæg, S. Torsteinson, & G. Øiestad, *Se barnet innenfra - hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen* (ss. 23-37). Kommuneforlaget AS.
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S., & Øiestad, G. (2021). Hva er tilknytning - presentasjon av trygghetssirkelen. I I. Brandtzæg, S. Torsteinson, & G. Øiestad, *Se barnet innenfra - hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen* (ss. 15-21). Kommuneforlaget AS.
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S., & Øiestad, G. (2021). Å være sammen med barn i ulike aldre. I I. Brandtzæg, S. Torsteinson, & G. Øiestad, *Se barnet innenfra - hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen* (ss. 51-60). Kommuneforlaget.
- Dalen, M. (2013). *Intervju som forskningsmetode - en kvalitativ tilnærming*. Universitetsforlaget.
- Drugli, M. (2018). Å møte barn med tillit og respekt gjennom å "se" hele barnet. I V. Glaser, K. H. Moen, & S. Mørreaunet, *Barnehagens grunnsteiner - Formålet med barnehagen* (ss. 230-238). Universitetsforlaget.
- Fjørtoft, B. (2020). *Perlet furunål - en innføring i barns lek*. Universitetsforlaget.
- Gjertviksten, V. T., & Gärtner, A. L. (2019). *Du er viktig for leken i barnehagen*. Pedagogisk forum.

- Greve, A. (2018). Barns vennskap og jevnaldningsrelasjoner. I V. Glaser, I. Størksen, & M. Drugli, *Utvikling, lek og læring i barnehagen - forskning og praksis* (ss. 383-400). Fagbokforlaget.
- Hagen, T. L., & Sandseter, E. H. (2018). Bevegelseslek i innemiljø. I E. B. Sandseter, T. L. Hagen, & T. Moser, *Kroppslighet i barnehagen - pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (ss. 332-344). Gyldendal.
- Hammer, A. (2017). Innramminger av det lekende - performance, ritualisering, drama og teatralitet som lekende kommunikasjon. I A. Hammer, & G. Stromsøe, *Drama og skapende prosesser i barnehagen* (ss. 19-45). Fagbokforlaget.
- Hennum, B. A., & Østrem, S. (2022). *Barnehagelæreren som profesjonsutøver*. Cappelen Damm Akademisk.
- Hoven, G., & Mørland, B. (2020). Lek for alle barn? I P. Sjøvik, *En barnehage for alle - spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (ss. 233-250). Universitetsforlaget.
- Kibsgaard, S. (2018). Den livsviktige leken. I V. Glaser, I. Størksen, & M. Drugli, *Utvikling, lek og læring i barnehagen - forskning og praksis* (ss. 353-368). Fagbokforlaget.
- Kibsgaard, S. (2019). *Tull og tøys på ramme alvor i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Kibsgaard, S., & Sandseter, E. H. (2018). Bevegelseslek i barnekulturen, tradisjoner og kulturelt mangfold. I E. Sandseter, T. L. Hagen, & T. Moser, *Kroppslighet i barnehagen - pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (ss. 67-82). Gyldendal.
- Lillemyr, O. F. (2021). *Lek på alvor*. Universitetsforlaget.
- Melaas, T. (2015). *Blikk for lek i barnehagen*. Kommuneforlaget.
- Moser, T. (2018). Den sosiale kroppen. I E. B. Sandseter, T. L. Hagen, & T. Moser, *Kroppslighet i barnehagen - pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (ss. 83-97). Gyldendal.
- Mælan, E. N., & Drugli, M. (2022). *Dette vet vi om barnehagen: gode relasjoner i barnehagen*. Gyldendal.
- Ruud, E. (2012). *Sosial fantasilek - kompetanse for livet*. Cappelen Damm Akademisk.
- Sando, S. (2022). Fra nysgjerrighet til vitenskap. I M. D. Bergsland, & H. Jæger, *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (ss. 66-92). Cappelen Damm Akademisk.
- Schibbye, A.-L. L., & Løvlie, E. (2018). *Du og barnet*. Universitetsforlaget.
- Storli, R., & Moser, T. (2018). Boltrelek og lekeslåsing i et utviklingsperspektiv. I V. Glaser, I. Størksen, & M. Drugli, *Utvikling, lek og læring i barnehagen - forskning og praksis* (ss. 135-150). Fagbokforlaget.
- Søbestad, F. (2018). Småbarns humoropplevelser. I S. Haugen, G. Løkken, & M. Røthle, *Småbarnspedagogikk - fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (ss. 178-195). Cappelen Damm Akademisk.

- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse - en innføring i kvalitativ metode*. Fagbokforlaget.
- Wolf, K. D. (2021). *Små barns lek og samspill i barnehagen*. Universitetsforlaget.
- Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Pedagogisk forum.
- Øksnes, M., & Sundsdal, E. (2020). *Lekelyst i barnehagen - å fremme lekens egenverdi*. Cappelen Damm Akademisk.

Kunnskapsdepartementet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Udir. [Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg \(udir.no\)](https://udir.no)

Barnekonvensjonen. (1989). Konvensjonen om barns rettigheter (20-11-1989). Lovdata. [178931-fns_barnekonvensjon.pdf \(regjeringen.no\)](https://lovdata.no/dokument/ENK/1989-11-20/178931-fns_barnekonvensjon.pdf)

7. Vedlegg

7.1 Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet med problemstillingen:

” Hvordan kan barnehagelæreren bruke leken som inngang til relasjonsbygging med barn?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan barnehagelæreren kan bruke leken som inngang til relasjonsbygging med barn.

I dette skrevet gir jeg deg informasjon om mål og formål for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Å komme inn som en nyutdannet barnehagelærer på en helt ny avdeling der man ikke kjenner barnegruppa eller møter barn som mangler trygg tilknytning, kan være utfordrende. Barn har forskjellige behov, og barnehagelæreren må kjenne barnet godt for å klare å støtte barnet slik at barnet får en god utvikling og en god hverdag i barnehagen sammen med resten av gruppa.

Gjennom at barnet føler seg trygg og har gode tilknytninger, vil barnet være mottakelig for en helhetlig utvikling. Det å leke er et naturlig fenomen for barna så jeg ønsker å undersøke hvordan barnehagelæreren kan bruke leken som en inngang til å bygge relasjoner med enkeltbarnet i barnehagen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Jeg, Marthe Bragstad, er ansvarlig for prosjektet gjennom Dronning Maud minnehøgskole

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

I dette forskningsprosjektet ønsker jeg å intervju tre barnehagelærere fra tre forskjellige barnehager, som kan få mulighet til å uttrykke sine erfaringer omkring problemstillingen og bidra med refleksjoner rundt sitt grunnsyn om lek og relasjonsarbeid i barnehagen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden jeg skal bruke i denne oppgaven er intervju som blir tatt opp med lydopptaker. Som ansvarlig for prosjektet, vil jeg på forhånd sette opp spørsmål som vil være relevant for problemstillingen, og intervjuet vil foregå som en delvis strukturert samtale mellom prosjektansvarlig og informant (Thagaard, 2013, s. 98). Spørsmålene som vil bli stilt omhandler ditt syn og dine erfaringer rundt temaet lek og relasjonsbygging. Intervjuguiden med spørsmålene kan jeg sende på forhånd slik at du kan få mulighet til å forberede deg på innholdet i samtalen før utførelse.

Samtalen vil vare i ca. 30-60 minutter. Samtalen transkriberes av meg som prosjektansvarlig, og vil deretter slettes.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Lydopptak vil bli slettet etter prosjektansvarlig har utført transkripsjon av materialet. I oppgaven vil informanten og barnehagen være anonym.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes når oppgaven har blitt levert inn til høgskolen, 21/04-23. Opptak vil slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NSDA har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandørs personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Prosjektansvarlig: Marthe Bragstad, tlf. 98407189. Epost: m_bragstad@hotmail.com

Veileder: Aimee Viktoria Kaspersen – aimee.v.kaspersen@dmmh.no

Kari Nordhus Strømsøe – kari.n.stromsoe@dmmh.no

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen av prosjektet som er gjort av Sikts personverntjenester ta kontakt på:

- Epost: personverntjenester@sikt.no, eller telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Marthe Bragstad

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om bacheloroppgaven om lek og relasjonsbygging.
Jeg har fått anledning til å stille spørsmål og er klar over mine rettigheter under denne prosjektperioden.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av informant, dato)

7.2 Intervjuguide

1. Hvilket grunnsyn har du i forhold til barnas lek i barnehagen?
2. Hva er viktig for deg i det å etablere en god relasjon med et barn?
3. Hvordan tilrettelegger dere for lek i barnehagen? Da kan vi jo begynne med den frie leken?
4. På hvilken måte kan tilrettelegging av leken være med på å skape en trygg tilknytning mellom voksen og barn?
5. Har du noen eksempler eller erfaringer der du har brukt din kunnskap om lek for å bli kjent med et barn?
6. Hvordan posisjon/rolle mener du en barnehagelærer bør innta i barnets lek for å skape trygg tilknytning?
7. Har du noen eksempler på utfordringer du har møtt med å delta i leken til barna?
8. Hvilke egenskaper mener du en barnehagelærer bør inneha for å klare å etablere gode relasjoner og trygge tilknytninger med barn?

9. Hvordan kan barnehagelæreren legge til rette på avdeling for å skape gode relasjoner til enkeltbarnet?
10. Hvilke fordeler mener du det har for barnet at du skaper gode relasjoner med det?
11. Hvilke utfordringer ligger det i å etablere positive og trygge relasjoner med barn?
12. Hvordan jobber dere med relasjonsbygging med barn i personalgruppa?
13. hvordan tenker du at du kan støtte personalet rundt deg som kan ha utfordringer med å etablere relasjoner og inngå relasjonsbygging med barn?
14. Er det noen lekesjangre som kan være bedre enn andre for å skape relasjoner?
15. Dine gode relasjoner med barna, hvilke innvirkninger tror du det kan ha blant barna?
16. Har du noen eksempler du har klart å etablere en god relasjon med et barn?
17. hva tenker du kan være viktig for de å ha med seg/kunne til de begynner på skolen?
hva de skal ha med seg i sekken til de begynner på skolen?